

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 348/2015-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka na neverejnom zasadnutí 20. októbra 2015 o sťažnosti [REDACTED], zastúpeného JUDr. Jánom Chmelom, advokátska kancelária, Royova 9, Piešťany, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 95/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 95/2008 p o r u š e n é b o l i .
2. Okresnému súdu Piešťany p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 95/2008 konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, ktoré je mu Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je povinný [REDAKOVANÉ] uhradiť trovy konania v sume 533,59 € (slovom päťstotridsaťtri eur a päťdesiatdeväť centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Jána Chmelu, advokátska kancelária, Royova 9, Piešťany, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 348/2015-15 z 30. júna 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného JUDr. Jánom Chmelom, advokátska kancelária, Royova 9, Piešťany, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 95/2008 (v období od roku 2005 do roku 2007 vedeného Okresným súdom Trnava).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je účastníkom konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 4 C 95/2008, a to na strane žalovaného, kde súdne konanie bolo začaté na základe žaloby o uplatnenie práv zo zodpovednosti za vady podanej žalobcami v roku 2001.

Sťažovateľ formuluje vo svojej sťažnosti podrobný chronologický prehľad úkonov súdneho konania a zdôrazňuje, že nečinnosť okresného súdu v namietanom konaní spôsobila

neprimeranú dĺžku tohto konania, ktorá ku dňu podania sťažnosti predstavuje takmer štrnásť rokov.

V označenom postupe okresného súdu vidí sťažovateľ zbytočné prieťahy v konaní, a teda porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ v závere sťažnosti žiada ústavný súd, aby rozhodol o jeho veci nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 95/2008, prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadostučinenie v sume 21 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd prostredníctvom svojej predsedníčky. Stanovisko okresného súdu doručené ústavnému súdu 2. septembra 2015 obsahovalo podrobný chronologický prehľad procesných úkonov konania a argumentáciu, v ktorej predsedníčka okresného súdu poukázala na objektívne okolnosti majúce negatívny vplyv na postup súdu vo veci sťažovateľa, a síce na dlhodobé nedostatočné personálne obsadenie okresného súdu.

V liste okresného súdu vyjadrila jeho predsedníčka súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

Vo svojom vyjadrení k stanovisku okresného súdu doručenom ústavnému súdu 16. septembra 2015 sťažovateľ v podstate zotrval na dôvodoch ním podanej sťažnosti a zdôraznil, že zbytočné prieťahy v konaní v jeho veci boli podľa neho zapríčinené nečinnosťou súdu a jeho neefektívnym postupom.

Vo vyjadrení prezentoval sťažovateľ súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj s obsahom súvisiaceho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd preskúmal na vec sa vzťahujúci súdny spis okresného súdu, ako aj vyjadrenia účastníkov konania a dospel k týmto pre posúdenie sťažnosti relevantným zisteniam:

Žalobcovia v 1. a 2. rade podali 26. júla 2001 okresnému súdu „*Žalobu na uplatnenie práv zo zodpovednosti za vady a náhradu bezdôvodného obohatenia vo výške 62.324,- Sk s prísl.*“.

Okresný súd reagoval 27. augusta 2002, keď vyzval právneho zástupcu žalobcov na doplnenie žaloby.

Okresnému súdu boli 8. decembra 2003 zo strany žalobcov predložené relevantné listiny, ako aj ich vyjadrenie. Pojednávanie určené na 23. júl 2004 však bolo odročené na neurčito pre „*momentálnu indispozíciu zákonného sudcu*“.

Okresný súd Trnava potom 2. mája 2006 vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na oznámenie súvisiacich informácií, pričom tento reagoval až na opakovanú výzvu súdu z 25. januára 2007, a to 6. februára 2007.

Po oznámení predmetných informácií okresný súd 21. novembra 2008 vyzval účastníkov konania na predloženie stanoviska týkajúceho sa znaleckého dokazovania. Právny zástupca sťažovateľa reagoval na výzvu 19. marca 2009. Následne okresný súd 12. januára 2010 vyzval žalobcov, aby predložili stanovisko k vyjadreniu sťažovateľa. Žalobcovia ho predložili 25. februára 2010.

Okresný súd po získaní uvedeného stanoviska žalobcov 24. októbra 2012 vyzval kompetentné orgány na poskytnutie súčinnosti – zaslanie podkladov, ktoré boli okresnému súdu doručené 8. novembra 2012. Na to okresný súd uznesením z 31. júla 2013 rozhodol o nepripustení zámeny účastníkov na strane žalobcov. O podanom odvolaní žalobcu

v 2. rade rozhodol nadriadený súd uznesením z 10. marca 2015, ktorým napadnuté uznesenie zrušil.

Ústavný súd zistil, že v čase rozhodovania o sťažnosti konanie ukončené nebolo.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Otázku existencie zbytočných prieťahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) ústavný súd skúma vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a preto aj v prípade sťažovateľa preskúmal z hľadiska charakteru prejednávanej veci jej skutkovú a právnu zložitosť (1), ďalej správanie sťažovateľa v priebehu konania (2) a napokon aj postup okresného súdu vrátane postupu Okresného súdu Trnava (3).

1. Predmetom konania v posudzovanej veci je uplatnenie práv zo zodpovednosti za vady diela. Ústavný súd je toho názoru, že predmetné konanie sa síce vyznačuje určitým stupňom skutkovej zložitosti veci, ktorá je daná predovšetkým potrebou vykonania znaleckého dokazovania, avšak táto okolnosť sa v doterajšom

štádiu konania nemohla nijako podpísať na plynulosti postupu konania, keďže k nemu konajúce súdy do času posudzovania veci ústavným súdom nepristúpili.

2. V rámci posúdenia druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prieťahov v súdnom konaní ústavný súd zistil určité okolnosti signalizujúce nedostatočnú aktivitu zo strany sťažovateľa ako účastníka konania. Išlo o pasivitu sťažovateľa v súvislosti s výzvami konajúceho súdu, na ktoré sťažovateľ nereagoval pružne, v primeraných lehotách (výzva súdu z 2. mája 2006 spojená s opakovanou výzvou z 25. januára 2007 a tiež výzva súdu z 21. novembra 2008). Zároveň však ústavný súd dodáva, že uvedené negatívne momenty na strane sťažovateľa majú neporovnateľný charakter so závažnými nedostatkami v postupe konajúcich súdov popísanými v bode 3 uvedenej časti nálezu ústavného súdu.

3. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup konajúcich súdov.

Ústavný súd po preskúmaní postupu konajúcich súdov v posudzovanom konaní dospel k záveru, že závažnými nedostatkami, ktoré narušili plynulosť konania, boli obdobia nečinnosti (v celkovom rozsahu takmer siedmich rokov), v ktorých súdy nekonali bez toho, aby im v tom bránila zákonná prekážka.

V prvotnej fáze konania zaznamenal ústavný súd rozsiahle obdobie nečinnosti súdov kvantifikovateľné dobou až dvoch rokov a štyroch mesiacov, keď súdy nekonali bez existencie zákonnej prekážky. Ide o obdobie od 8. decembra 2003, keď boli okresnému súdu zo strany žalobcov predložené relevantné listiny a vyjadrenie žalobcov, do 2. mája 2006, keď Okresný súd Trnava vyzval sťažovateľa, aby mu oznámil potrebné informácie.

Aj v ďalšom období konania ostali súdy pasívne po dobu približne jedného roka a ôsmich mesiacov, a to v konaní od 6. februára 2007, keď právny zástupca sťažovateľa

požadovaným spôsobom reagoval na výzvu Okresného súdu Trnava, až do 21. novembra 2008, keď vyzval okresný súd účastníkov konania na predloženie stanoviska.

Ďalším krátkodobejším obdobím nečinnosti okresného súdu v rozsahu deviatich mesiacov je poznačený úsek konania od 19. marca 2009, keď bolo zo strany sťažovateľa predložené okresnému súdu jeho stanovisko k znaleckému dokazovaniu, do 12. januára 2010, keď okresný súd adresoval svoju výzvu žalobcom.

Aj v nasledujúcej etape konania ostal okresný súd pasívny a nekonal po dobu asi jedného roka a siedmich mesiacov, a to od 25. februára 2010, keď mu bolo doručené vyjadrenie žalobcov, do 24. októbra 2012, keď žiadal o poskytnutie súčinnosti kompetentné orgány.

Obdobie ničím neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu v trvaní zhruba siedmich mesiacov potom nasledovalo od 8. novembra 2012, keď kompetentné orgány predložili okresnému súdu súvisiace podklady, až do 31. júla 2013, keď okresný súd vydal uznesenie o nepripustení zámeny účastníkov konania.

K obrane okresného súdu o nedostatočnom personálnom obsadení súdu a s tým súvisiacou jeho neprimeranou zaťaženosťou predstavujúcou podľa okresného súdu objektívne okolnosti majúce negatívny dopad na plynulosť konania vo veci sťažovateľa ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že personálne problémy justičného systému nezbavujú štát zodpovednosti za zbytočné prieťahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka personálnych komplikácií nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil.

Ústavný súd konštatuje, že rozhodujúcim faktorom, ktorý mal negatívny dopad na súvislý priebeh posudzovaného konania, bol postup konajúcich súdov a zbytočné prieťahy, ktorých sa dopustili v dôsledku zistených období nečinnosti.

Z petitu podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ žiadal ústavný súd aj o vyslovenie porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru v predmetnom konaní pred okresným súdom.

Ústavný súd si už pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, z tohto dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, III. ÚS 109/07).

Ústavný súd tak dospel k záveru, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru porušené boli (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd v závere dodáva, že pri posudzovaní postupu konajúcich súdov vychádzal z toho, že k 1. januáru 2008 prešiel na základe zákona č. 511/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, výkon súdnictva vo veci sťažovateľa z Okresného súdu Trnava na okresný súd (u ktorého bola pôvodne aj žaloba podaná). Z uvedeného dôvodu v zmysle ustanovení § 18a ods. 1 v spojení s § 18b ods. 1 zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov nesie okresný súd zodpovednosť za porušenie označených práv sťažovateľa aj za obdobie, v ktorom vo veci konal Okresný súd Trnava.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vychádzajúc z toho, že ústavný súd konštatoval porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj zo skutočnosti, že posudzované konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného

súdu ukončené, bolo potrebné prikázať okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 95/2008 konať bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Žiadosť o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil sťažovateľ neprimeranou dĺžkou posudzovaného konania a tiež osobnou frustráciou prameniaca z pocitov právnej neistoty a nespravodlivosti. Vychádzajúc z týchto skutočností považoval sťažovateľ za primeranú výšku finančného zadosťučinenia sumu 21 000 €.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku posudzovaného konania, ako aj na neodôvodnenú nečinnosť konajúcich súdov v celkovom trvaní takmer siedmich rokov, berúc do úvahy správanie sťažovateľa ako účastníka konania, ako aj všetky okolnosti daného prípadu, považoval ústavný súd za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku nálezu.

Sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorú vyčíslil sumou 533,59 €.

Pri určení výšky náhrady trov bolo treba vychádzať z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok roku 2014, ktorá predstavovala sumu 839 €.

Úhradu priznal ústavný súd za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Vychádzajúc z toho za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 patrí odmena v sume 139,83 €, k tomu tiež režijný paušál v sume 8,39 €. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania za tri úkony právnych služieb vykonaných v roku 2015. Keďže je právny zástupca sťažovateľa platiteľom DPH, za tieto tri úkony právnej služby predstavuje celková priznaná odmena vrátane režijného paušálu sumu 533,59 €.

Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 533,59 €.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2015